

вилами морально-етичного характеру, що обумовлюються менталітетом носія мови.

Вербальні здібності розглядаються з точки зору лінгвокомунікативної компетентності, яка забезпечує можливості для усного навчання в типових комунікативних ситуаціях професійного контексту, що потребує осмислення проблеми, яка обговорюється, а значить мислительними операціями для вирішення комунікативних задач.

Інтелектуальні здібності доцільно охарактеризувати з точки зору лінгводидактичної компетенції. А це не тільки оволодіння мовою і її готовність до використання мовних одиниць в ході професійного навчання, що передбачає володіння професіональним словником.

Прояви комунікативної компетентності юристів можна прослідкувати в таких якостях, як уміння спілкуватися з іншими людьми, керувати своїми емоціями і настроєм, уміння переконувати, сперечатися, відстоювати свою точку зору, визнавати точку зору партнера, уміння вести переговори. Юрист повинен уміти аналізувати не тільки свої успіхи, але й недоліки, прорахунки. З одного боку, він повинен бути рішучим і вміти наполягати на своєму, переконати у правильності своєї позиції. З іншого боку, йому необхідно володіти такими якостями, як гнучкість, пластичність, уміння визнати свою неправоту і шукати компромісне рішення, яке відповідає закону.

То ж можна зробити висновок, що комунікативна компетентність юристів сприяє підвищенню авторитету правоохоронних органів, судової влади, органів державної служби, юстиції. Це складний процес, який обумовлюється не тільки мислительною діяльністю, а й увагою, пам'яттю, волею, досвідом, індивідуальними особливостями особистості.

Дуброва Н.І.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри прикладної лінгвістики*

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ЗАКОНОДАВЧОЇ ТЕХНІКИ

Усі норми права у будь-якій правовій системі викладаються за допомогою мови. Текст нормативно-правового акта становить одиницю комунікації, що відбувається між законодавцем, з одного боку, та гілками влади і громадянами держави – з іншого. Кожен закон являє собою один мовленнєвий акт, що здійснюється з метою повідомлення, які дії дозволені законом, а які ні, проінструктувати щодо того, як треба діяти у випадку порушення членами суспільства правових норм та одночасно проінформувати громадян про чинні норми і вплинути на їхню поведінку задля досягнення нормального функціонування суспільства (Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації. 2011, с. 30).

В умовах збільшення загального масиву законодавчих актів загострюється проблема їх якості. На жаль, у цій сфері нормотворчості в Україні на сьогодні не вироблено детальних правил для розробників проектів нормативно-правових актів. Хоча слід зазначити, що законодавчі та процесуальні документи як тексти офіційно-ділового стилю викликають певну цікавість у науковців (Чулінда Л.І. Юрико-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів. 2006, с.37). У спеціальній літературі та дослідженнях у сфері законодавчої техніки часто оперують поняттями «мова закону», «стиль мови закону» чи просто «стиль закону», проте чіткої межі між вимогами до мови та стилю закону не існує, оскільки закон є текстом, який викладений мовою.

Під час лінгвістичного дослідження юридичного тексту основна увага приділяється, зазвичай, вивченню текстів (Губаєва Т. В. Язык и право. 2003). Нормативно-правові документи є важливою частиною юридичного дискурсу. Тому необхідність системного дослідження спеціальних мовних засобів у плані якомога повнішого опису жанру законотворчості у межах ОДС сприятиме виявленню усіх шляхів його формування, організації та функціонування у царині правничого письмового дискурсу (Шурина Е. С. Техника юридического письма. 2001).

Нормативно-правові документи мають бути для суб'єктів основними джерелами права, оскільки лише офіційно виданий документ є джерелом їх прав і обов'язків, встановлених за відповідних умов офіційно. Мова нормативних документів є частиною письмової юридичної мови. Це соціально та історично зумовлена система засобів, способів і правил словесного вираження понять, категорій, нормативних положень, вироблених і застосовуваних з метою юридичного регулювання соціально значущої поведінки суб'єктів права. Зокрема, Закон України «Про прокуратуру» як будь-який нормативний документ потребував ретельного мовного редагування ще на стадії свого створення. Однак і на сьогодні його офіційний текст має ще цілу низку суттєвих лінгвістичних недоліків. Однією з правових вимог, що висуваються до юридичного документа як матеріального носія інформації, є мовностилістична довершеність і бездоганність, тобто найбільший інтерес становить доцільне використання семантичних, морфологічних і синтаксичних мовних засобів.

Загальна зрозумілість мови визначається перш за все вибором мовленевих засобів, необхідністю обмежити використання слів, що знаходяться на периферії словникового складу мови і не мають якості комунікативної загальної значущості. Наприклад, русизми, або суржик. Мовний суржик – одна з форм українського просторіччя, породжена практикою тривалого білінгвізму за часів колишнього СРСР (далі по тексті через позначку // подається нормативний варіант): «...з підпорядкуванням нижчестоящих прокурорів вищестоящим...» // нижчим, вищим (ст.6); «У цілях забезпечення координації...» // з метою (ст.10); «...та іншими заінтересованими міністерствами і відомствами...» // зацікавленими (ст.14); «...прокурор

ставити питання...» // порушує (ст.21); «...заробіток за час, затрачений...» // витрачений (ст.28); «Особи...приймають Присягу працівника прокуратури...» // складають (ст.46); «...залежно до займаних посад...» // відповідно до (ст.47); «...забезпечуються жилою площею...» // житловою; «...не перевищує величину доходу...» // розміру; «...забезпечуються благоустроєним жилим приміщенням...» // упорядкованим житловим (ст.49) тощо.

Зазначені мовні конструкції, які «прижилися» в Україні, хоча за своєю будовою не є українськими і не відповідають ані лексичним, ані морфологічним, ані граматичним нормам, стали загальноновживаними. Чи можуть використовуватися у нормативних актах слова і словосполучення, що знаходяться поза нормою української літературної мови – питання риторичне. Наявні форми граматично та історично не є характерними для української мови, а можуть сприйматися лише як некоректний переклад з російської.

Отже, мова закону є засобом законодавчої діяльності, засобом формування норм права. Чим досконаліше законодавство, тим швидше і повніше досягатиметься мета, визначена при виданні конкретних юридичних норм. Якщо ж у праві існує неузгодженість окремих норм, прогалини, а певні норми не мають необхідно реальних санкцій через недосконале мовне забезпечення, то все це суттєво впливає на рівень ефективності правового регулювання. Закон, як і будь-який інший документ, має прагнути досконалості. Тому законодавче письмо можна вважати найбільш складним видом мовно-правової діяльності: її форма має бути доступною для всіх громадян, зручною для застосування, зорієнтованою також на віддалене майбутнє. Специфіка мови закону полягає в тому, що вона повинна точно передавати взаємозв'язок юридичних понять та усі нюанси думки законодавця.

Статус законодавства надто високий і відповідальний, його мова є показником рівня культури наших законодавців, показником їх поваги до громадян, для яких закони написані. Розбудова правової держави, утвердження принципу верховенства права потребують, щоб право було об'єктивоване в мові адекватно і недвозначно.

Максименко Ю. А.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
викладач відділення по підготовці до вступу у ВНЗ*

МЕТАФОРА У РЕКЛАМНИХ ТЕКСТАХ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ

Реклама – це складне та багатогранне явище не тільки соціально-економічної, а й мовної дійсності. Вивчення мови реклами видається своєчасним, оскільки мовне наповнення рекламних звернень впливає на якість рекламування, а також на мовне середовище сучасного українця.